

Numărul 24

Oradea-mare 11/24 iunie 1900

Anul XXXVI.

Apare duminica. Abonament pe an 16 coroane, pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Artă și Patriotism.

— Conferință rostită la Ateneul din București la 6/18 ian. 1900. —

A păși pe aceasta tribună, menită să fie un far luminos al științei și progresului cultural în centrul capitalei, este foarte cutezat și pentru un bărbat deprins a vorbi în public.

Cu atât mai greu este a urcă treptele acestei tribune pentru o femeie care mai întimpină și învechitele prejudecări, că chiemarea femeii ar fi numai de a păzi focul vatrei familiare.

Aceste prejudecări încep deja a se dărîmă.

Veacul progresului și al culturii a deșteptat femeia de azi, și i-a lărgit cereul chiemării sale.

Se frâng încetul cu încetul barierele prejudecăților că femeia ar fi chiemată să-și petreacă timpul liber la masa verde, ori în „douce farniente” pe pufurile saloanelor.

În lupta pentru existență s'a deschis calea și femeii, de a conlucra alături cu bărbatul, la educația familiei și la progresul industrial și cultural al națiunii și patriei sale.

Chiemarea femeii în deosebit la aceasta conlucrare este: de a înduleci moravurile, de a alimintă focul sacru al entuziasmului național și al iubirei de patrie și de neam.

La acest op măreț am dorit a contribui și eu, după slabele-mi puteri, pășind înaintea

dor voastre, doamnelor și domnilor, cu subiectul conferinței mele „Artă și Patriotism”.

„A voi să analizezi inspirațiunea, este: ca și cum „ai vrea să înțelegi vântul care suflă — fluxul și „refluxul.

„Nu se compune după voință. Melodia trebuie să „cânte de la sine în sufletul nostru — dacă nu „cântă, nu se poate forță”.

Carmen Sylva.

Cuvântul *artă* exprimă dualismul a două noțiuni: una concretă, alta abstractă. Una se intrupează prin produsul artistic — alta este forța geniului care crează.

Acest dualism formează arta — precum omul este dualismul corpului și sufletului.

A defini arta, este a defini raza de soare, izvorul de căldură și de lumină.

Raza soarelui, străbătând vidul, este perdută, este un nimic abstract; întâlnind înse în drumul său solul, dă acestuia viață, crează natura. Refrac-tându-se în aer, ne dă lumina.

Și cel mai mic fir de iarbă, nu este alta decât întruparea razei de soare.

Ce vulcan arde înse în acel izvor de unde raza emană!

Câte vieți a produs acel izvor de secol și câte va mai produce neistovit în viitor!

Astfel arta, în concepțiunea sa abstractă, este raza, forța, geniului creator, care reflectându-se în inimile noastre, pro-

DR. GEORGE POPOVICI.

duce o lume, o lume de sentimente și de pasiuni ---

A căută originea artei, este a scrută originea isvorului care ținește din coasta de munte, limpede și cristalin.

Picuri de ploaie se furizează sub frunza cădută. Smaralde de rouă, ce lucesc pe firele de iarbă, se strecoară la rădăcina lor.

Colburi de neguri se condensează pe stânca din vârful codrului. — Aceste picături se întelnesc în inima muntelui. Aici formează un strat de apă vie, care se filtrează printre lespețile pietroase, și la poala muntelui ese la lumină isvorul argințiu.

Însedar vei săpă fântână, unde nu este matcă de isvor, căci nu vei găsi apă țisnitoare. Dacă melodia nu curge de la sine, nu se poate forță.

Inspirațiunea este matca isvorului de armonii, de idei și senzațiuni.

Fără inspirație nu se poate crea frumosul, nu s'ar putea naște artele.

Nu s'ar putea cântă și eternisă minunile fenomenelor ce ne inconjoară.

Primăvara senină, ce pare țesută din alintări, ilusie și fericire; — câmpul catifelat unde zefirul se răsfață cu parfumul florilor; apa spumegătoare, în a cărei volane raza de soare se leagănă; transparența vapoasă a atmosferei; bolta cerului azuriu cu franjele aurite ale norilor rupte, smaltuiți, ar rămânea reci și pustii, dacă farmecul lor nu ar fi perceptut de noi.

Geniul artistului traduce și eternisează toate aceste impresiuni și percepții pentru a emoționa și entusiasmă sufletele iubitoare de frumos.

Intuițiunea și sensibilitatea sunt arterele prin care lucrează geniul asupra concepției noastre.

Lumina și căldura, frumuseța și adevărul ce radiază din opul de artă, ne fascinează sufletul, făcându-ne să urmărim inconștienți artistul în lumea ideilor, fericirilor și suferințelor sale — ne face să ridem, să plângem împreună cu geniul creator.

Și aceasta cu atât mai ușor, cu cât sentimentul nostru este acordat mai aproape de diapasonul armoniei opului artistic.

Sunt înse momente în viața noastră când valurile sentimentelor ce ne sbuciumă, nu armoniază cu undulațiunile emanate din opul de artă. În asemenea momente ne abatem mai greu din lumea noastră reală.

De câte ori ne pare caraghios un lucru hazliu — și oamenii cari rid în giurul nostru ne par de compătimit. Alta dată iar, ridem și noi cu densii fără a șei cauza ilarității lor.

De câte ori lirismul ne lasă apatici și o dramă ne emoționează până la lacrimi! De alta dată iar, cât ne par de copilăroși vecinii nostri din staluri, cari la scenele unei drame pasionate își șterg lacrimile din gene.

Dacă sufletul nostru ar fi într'o stare permanentă de indolență parțială, unele genuri ale artei ne-ar lăsa indiferenți, nu le-am pătrunde și nu le-am pricepe.

Idiotului nu-i face o impresie raza luminei ori căldura soarelui; el nu simte pasiunile sufletului — nu-l atinge nici plânsetul mamei sale desperate, nici risetul argințiu de copil.

Dar, nu numai idiotul se află într'o stare de amorțeală sufletească, nu numai lumea de sentimente

ale acestuia e lipsit de puterea de a percepe arta și tot ce e frumos în natură și viață, ci chiar și persoane cari se pretind a fi în toată firea, ba au chiar pretenția la un grad oareș-care de cultură.

Aceștia se duc la teatru, la concerte, chiar și la conferințe literare, numai de ochii lumii. Dar se cunosc numai decât în adunare, căci ori moțăese, ori privese plictisiți la păreți și la tavan.

Un asemenea individ este ca o harpă cu o singură coardă. El cunoaște în inima lui o singură vibrațiune „Egoismul“.

Cu totul alta este viața individului a cărui inimă e încălțită de schinteia entusiasmului artistic.

În strimțul orizont al privirii sale, el vede o lume întreagă.

Într'un fricel de iarbă ori stejarul secular — într'o mică privighetoare sau vulturul codrilor, el descopere armonia vietății.

El vede, cum planta se răsfață în raza de soare, aude plânsetul pădurei când viscolul o frământă. Înțelege cântecul păsărilor de dragoste și dor.

În sirena vântului de toamnă, aude tânguirea naturei și în adierea zefirului de maiu vede cum întreaga natură se alintă.

Omul, creațiunea cea mai perfectă a naturei, nu este pentru el un concurent de mezat la banchetul vieții — ci îi este un tovarăș de luptă, un partaș la glorie și decepții, la bucurii și supărări.

Iubirea de artă deci, este tot odată isvorul iubirii de aproape. Că toți artiștii mari s'au adăpat la isvorul acestei iubiri, ne talmăcesc operele lor, cari toate sunt opere de umanitate cari respiră acele idealuri mari sociale de cari erau inspirați artiștii geniali. Prin iubirea de artă se alimentează și iubirea de națiune și patrie.

Și ce e mai mult, farmecul artei ne transportă peste hotare, ne transpune chiar în tabera dușmanului, — ne face să admirăm eroismul, să deplângem cu el împreună soarta celui învins.

Deci, pe când de o parte viața n'ar avea farmec fără emoțiile produse de frumsetile firii și percepute de sentimentul nostru artistic, de alta parte, arta are misiunea divină de a conduce societatea în sanctuarul idealurilor, a promovă cultura etică și în special a deșteptă sentimentul patriotismului.

*

Sensibilitatea emoțională se diferențiază după individ.

Unii sunt mai simțitori pentru frumsetile ce li se presintă vedului, alții pentru melodia audită, pe alții îi impresionează mai mult vorba și graiul, alții se însuflețesc de la fapte mărețe.

Aceste diferite feluri de emoții încă sunt gradate după individ.

Unii au simțul dezvoltat într'o singură direcție, alții în mai multe direcții în acelaș timp. Emoțiile sunt la unii mai scurte, la alții de o mai lungă durată.

Armonia acestor diferite emoții și durata vibrațiunei emoționale determină timbrul temperamentului individual.

Ca să me exprim în termin modern, aș putea spune că aceasta armonie emoțională determină gradul de nervositate.

Uneori emoțiile sunt atât de puternice, încât de la suflet se transmit asupra organelor corpului.

Prin aceste organe emoțiile se răsfrâng și se

reflectează, după cum raza de soare se reflectează prin oglindă.

Ochii sînt cei dintîi cari tradează emoțiile sufletului — de aici maxima cunoscută: „Ochiul oglinda sufletului“.

Ochiului urmează mușchii feței și a buzelor — gura și organul sunetelor.

Singură urechia păstrează tainele auzite și nu se preface în fonograf. Secretele percepute de densa nu ar fi trădate nici odată dacă limba s'ar putea răbdă să nu dea în vileag cele petrecute în vecinătatea ei.

Acest instinct de a reflecta emoțiile, imboldește pe individ de a se perfecționa, spre a putea redă mai ușor și mai fidel stările sufletești. Și dacă acest imbold se manifestă mai cu putere într'o direcție sau alta — atunci îl numim talent.

Dacă împregiurările sînt favorabile talentului de a se perfecționa — se formează artistul.

Dar câte talente rămân ascunse fiind că împregiurările vieții nu le-a favorizat dezvoltarea.

Proverbul — că Românul se naște poet — va fi conținînd un mare simbur de adevăr. Dar, spre a deveni poet nu e suficient ca cineva să se nască talentat, ci talentul trebuie să fi fost descoperit și cultivat.

Artistul simte mai viu, mai adânc frumșetea naturii, plăcerile vieții și durerile psihice ale societății în care trăiește.

Sensibilitatea-i este mai intensivă; sentimentele lui mai durabile, memoria mai primitoare, gândirea mai profundă decât la alți oameni de rînd.

Avînd talentul dezvoltat pentru a redă sentimentele lumii sale interne, prin aceasta reflectare crează opul de artă.

Opul de artă este deci imaginea emoției artistului ce se reflectă prin prisma-i sufletească.

Cu cât această imagină e mai aproape de adevăr, cu cât seamănă mai mult realității, înecat să producă privitorilor aceleași emoții, pe cari artistul a voit a le întrupa în opul său: cu atât este mai perfect opul de artă.

*

Sensațiunile puternice stîrnesc un uragan în sufletul talentelor mari, impresiunile se perpetuază în lumea lor internă.

Aceste impresiuni se frămîntă, se dospesc cu încetul.

Și când aceste talente mari se descarcă de furtuna ce le-a sguduit întreaga lor ființă, se crează acele opuri, cari farmecă o lume întreagă, opurile geniale de o valoare eternă ca și:

Portretele lui Tizzian, capela Sixtină a lui Michel Angelo, Sta Cecilia a lui Rafael, Madona a lui Murillo, Joconda a lui Leonardo da Vinci, Familia sfîntă a lui Rubens și altele.

Dar pentru aprecierea operelor de artă trebuie cunoștința naturii lucrurilor prin o pregătire științifică. Caci fără cunoașterea principiilor științifice pe care este întemeiată cultura estetică — nu este posibilă o izbîndă deseversită.

S'ar crede că aprofundarea științelor ne-ar face improprii pentru inspirațiunile artistice. Dar contrarul acesteia ne-o probează viața mai multor oameni geniali ca Goethe, Rousseau și alții, unde vedem, că artistul și savantul pot coexistă cu o egală putere în același individ.

(Va urmă.)

NELI I. CORNEA.

M u r i n d.

*Pe creșcet de dealuri e soare,
Dar umbre-ale nopții prin văi,
Și 'n umeda nopții răcoare
Soldatul, departe de-ai seî,
Se sbate și geme și moare.*

*Ît sîngeră pleptul de-arsură,
Îar apa se sbuctumă rar
De vale, și-alene murmură —
Ah, umed un deget măcar
Să-l pue pe vînîta gură!*

*Dar trupu-î e frînt de prin cruce.
Voînd să se 'nalțe puțin,
De-aseară 'ntr'un sbuctum o duce,
De-aseară se 'ncearcă s'apuce
Cu mînilor-o creangă de spin.*

*El vede pîrtul! Măsoară
Cu ochiî, trei palme de drum.
Așă de căneșce să moară!
Se 'ntunecă vîile-acum
În noaptea grăbită scoboară.*

*El par' că stă 'n noapte la pîndă,
Puțin rădicat până 'n brîu;
Și-î galben de-atîta osîndă,
Cu ochiî țintîți spre pîrtu,
Scrășnînd ca o fîră flămîndă.*

*S'astempără 'n urmă și ține
Pe inimă pumnu 'nceștat.
Apoi, cu răsufări puține,
Simțîndu-și tot trupu 'nghețat,
Își trage mantaua pe sine.*

*O 'ntinde cu dințiî și geme,
Îar gura-î șoptește dușos.
Eu nu știu, sînt ruși ori blăsteme,
Dar știu c'a perit fără vreme
Flăcăul voinic și frumos.*

*Că țată-l, scaldat în sudoare,
Și-acum e tăcere prin văi,
El nici nu mai simte ce-l doare
Și nici nu mai strîgă p'ai seî,
Nu plînge, nu geme. El moare ...*

*Se 'nceîge cu aur cununa
Pădurî de brad de pe culmî,
Doineșce și vîntul într'una
Cîntînd somnorosilor ulmî,
Străbate prin vale-acu luna.*

*Ea vede pe mortul din vale
Și trece tăcută, pe sus.
Ce roșie-a fost, și pe cale
Ce albă se face spre-Apus:
De jale, pesemne, de jale!*

G. COȘBUC.

*

Între aur și iubire.

(Urmare.)

Un buchet minunat de camelii — pe care îl trimesese din vreme mirele, nu-i făcuse nici o impresie Aurorei, — de și era apoteosată de dsoarele ei de onoare. Frumusețea ei angelică, unită cu tristețea-i mistică și neînțeleasă de cei ce o încongiurau, o făceau și mai răpitoare.

De altfel mamă-sa făcuse tot ce putuse să o predispuie la veselie, dar insedar fusese ori ce. Aurora rămânea pururi cu gândurile duse aiurea și la chemările unuia și altuia se vedea cum tresare ca turburată dintr'un vis.

Trei preoți investmențați în odăjdii scumpe oficiară serviciul divin, în urma căruiia musica dete semnalul primului vals. Mirele se apropie de Aurora cu zimbetul nehotărit pe buze, închinându-se.

Aurora se supuse ca o mielusea, fără a îndrăzni să se uite în ochii dlui Pleșoianu.

Dna Zavalu, potrivindu-i trena, i-a șoptit să fie mai veselă, că nu o prinde bine tristețea asta. În urma lor, părechi, părechi de tineri împănara salo-nul spațios.

Printre aristocrația orașului, multe zile logodna dsoarei Zavalu cu avocatul Pleșoianu, fusese obiectul discuțiunilor elogioase și de urări pentru tinera pache.

Singura noti discordantă, în armonia unui tot sublim, o formă tristețea Aurorei, care fusese comentată de invitați în diferite sensuri, după pētrunderea și aprecierea fiecăruia.

Explicările date de dna Zavalu de a legă tristețea fiicei sale de amintirea nenorocirei de acum un an — păreau nesuficiente de a formă convingerea firilor mai exaltate, doritoare de a vênă pururea împregiurări senzaționale.

Dar a trecut și acest eveniment ca multe altele, în așteptarea nunții, care se hotărise peste trei luni.

Trei săptămâni în urma logodnei Aurorei, la o după-prânza, pe când dēnsa singură în salon făcea sa rēsune acru de melodii cerești la piano, sburând cu gândurile, cine șeie unde, de-odată se pomeni cu ușa salonului deschidēndu-se, fără ca noul sosit să-și anunte intrarea și pe pragul ei apărū acela al cărui portret îl ținea Aurora închis în sertar.

Dēnsa întorcēnd capul spre ușa, țipă:

— Emile! Apoi sarind de pe scaun privi mirată pe Emil.

Dar vederea lui neașteptată o emoționă atâta, încât a început să tremure ca o trestie bătută la vânt.

— Auroro! strigă Emil apropiindu-se de dēnsa.

Își stringeau mâinile cu o iubire ce se reflectă în ochii lor, fără a îndrăzni nici unul nici altul să intrerupă tăcerea, în care timp Aurora simți un fior la gândul că Emil va fi aflat de logodna ei.

Dar mulțumi cerului pe de-o parte că mamă-sa lipsiă de acasă, care, negreșit ar fi adus repede vorba de acest fericit eveniment; pe de alta de întēmplarea fericită ce o servi de minune în acest moment și anume: rēcorindu-și fața câteva minute mai înainte, își uitase inelul de logodoă pe măsuta de lângă spelătorul din dormitorul ei.

Silindu-se să fie stăpână pe situație, întrebă:

— De mult ai sosit?

— Chiar acum. Ești întâia Auroro, cu care am ținut să dau ochi sosind în țară.

— Îți mulțumesc, Emile — și zimbetul ei alunecă prin cutele inimei lui Emil, ceea ce-l făcu să se înveselească. Dēnsul, ținēnd să nu întunece fericirea acestui moment, s'a mulțumit să întrebe numai de sănătatea tușei sale, fără să amintească Aurorei de durerea ce i-a pricinuit telegrama ei.

Aurora sună să vie fata de casă să servească dulceața lui Emil, apoi luând loc pe canapea, se așeză în fața lui.

— Me miram eu, zise dēnsa, de ce de vre-o câteva zile, chipul tei mi se zugrăvia mereu în minte, mesimțiam par' că neliniștită, și ēnsăși mama mi-a observat erī schimbarea. Veți, ce uricōs ești tu Emile, să nu ne anunți măcar că vii, să te primim la gară — nu e vorbă, surprize de acestea sūnt totdeauna plăcute și totuș erā mai frumos să-mi fi scris ..

— Cređi în teoria spiritismului șeintific, Auroro?

— Da, cred.

— Atunci, mărturisese că acelaș lucru se petrecea și cu mine; de la plecarea mea din Paris toate gândurile mele păcau că se întrec cu iuțea fulgerului, să ajungă mai repede aci, unde eu abia acum am sosit.

„E ușor lucru să serie cineva doue rēnduri, dar într'o împregiurare ca aceasta, te miri că mai poți răbdă .. Mersul trenului ți se pare așa de încet .. oh, numai acela care a gustat amărăciuea depărtării de ființele iubite poate aprecia starea sufleteacă a celui calētor ce e pe drum de a se apropiă de locul natal.

— Oh, despre asta cunose și eu experiența lucrului.

— Afinitatea aceasta a gândurilor în spiritism se cheamă „telegrafia sufletelor”.

La ultimele lui cuvinte, Aurora se opri o clipă la trecut și simți în pept, cum inima îi bătū cu o putere neobișnuită, pe când pe față, avū o paloare trecătoare.

Emil se uită cu așa dor la ea!

Vorbiră de una de alta în timp de o oră și mai bine.

În fine, Emil se sculă de pe canapea, se plimbă câteva minute prin salon, conversând din picioare, apoi apropiindu-se de piano, observă opul simfoniei nr. 4 din Mendelsohn la care cântase Aurora.

— De ce nu vrei să-mi faci plăcerea, Auroro, e atâta timp de când nu te-am audīt!

— Lasă că me vei audī, avem timp de aci încolo.

— Se mai păstrează vioara mea?

— E chiar la locul ei, unde ai lāsat-o ..

Aurora se sculă și ea de unde ședuse și-l conduse în camera de alături.

Își luă vioara și începū să o acordeze.

— M'a luat un dor așa de mare de concertele noastre simfonice din trecut, Auroro!

— Ții mult să cântăm?

— Atât de mult!

Aurora se așeză pe scaunul de lângă pian și degetele ei alunecară pe elape.

(Va urmă.)

PETRU VULCAN.

SERBAREA COPILOR ÎN AMERICA.

Din minunata lună maiu.

„De mult a noastre inimă poate.
 „Fără să știm s'au cunoscut,
 „Căci prea ne-am înțeles în toate,
 „Din clipa'n care ne-am vădit!“

(Vlăhută)

„Ești a mea?!.. Ești tu iubit?!.. Nu risez, a ceea-
 oare,

„Nu e numai fantasia dorurilor ardătoare,
 „Care-mă țese lumă albastre din schinteile de stele?!..
 „ Ești a mea, tu arătarea sfânt' a visurilor mele.
 „Ești a mea, nădejdea dulce-a dorului meu întrupată,
 „Ești a mea?!.. O vino spune-mă, mai șoptește-mă-o
 odată!

„Me iubești?!.. O da!.. Doar buza-ți tremurând mă-a
 fost rostit-o,

„E aceea, nu e numai ris!.. Dar spune-mi-o iubit
 „Înc'odată, înc'odată!.. Ah! și vino 'n luncă afară!
 „Uite!.. Cerul e cu soare, codru-î verde... primăvară!
 „Primăvară-î... cu iubire și cu frunze doimitoare,
 „Și cu zurzuit de grieri și cu murmur de isvoare...
 „Me iubești?!.. O vino spune-mă!.. O mai spue-mă-o
 odată!

„Vino, vino 'n luncă afară, să te-audă lumea toată!
 „Spune-o, spune-o... o mai spune-o înc'odată... iară,
 iară...

„Să se bucare cu mine toată draga primăvară!
 „Și să știe tot pământu 'n lung și 'n lat, că eu sunt mire
 „Și că tu îmi ești mireasă!.. Și cântări de fericire
 „Să ne cânte codrul verde... și de dulcea veselie,
 „Și să ne rugăm de luncă, să ne dea la cununie
 „Flori... și codrul cântăreții... și să vină, toți să vină
 „Și să fie lumca 'ntreagă de iubirea noastră plină.

„Și de fericirea noastră!.. O! mai spune-mi-o odată!
 „Me iubești?!.. O spune, spune... înc'odată, înc'odată!
 „Me iubești?!.. O vino, vino... să-ți arăt, cum reînvie

„Codrul, sărutat de-o rază dulce, caldă, aurie...
 „Să-ți arăt în poenița sărutată blând de soare

„Cum renaște-o nouă viață... floare crește lângă floare,
 „Și vrăjiti încep de-odată mugurii să înverzească,

„Și ca 'n farmec miu de grieri somnoroși, să zurniască...
 „Și audă, audă... sub cetini murmur tainic de isvoare

„Doine dragi spuind în rale... cântec de privighitoare...
 „Și audă, audă... prin frunze dulcea vântului șoptire,

„Cum zorește, cum rechiamă lumca 'ntreagă la iubire!
 „Și prin farmecul iubirii de o dată acum reînvie

„Toată firea... codrul, lumca, cântul drag de ciocârlie...
 „Și în inima mea visul nevisat al fericirii...

„O!.. E mare... negrăită-î vraja, farmecul iubirii!
 „Ah! a mea, a mea aceea!.. Nu e numai amăgire!..

„Inimă cuprindă tu toată 'ntreaga asta fericire?!
 „Biată inimă, ce chinul n'a putut să te repună,

„Te repune fericirea... biată inimă ne bună!..
 „Ai și tu acum în lume prietin, care să-ți aline

„Chinul, care să-și împartă bucuria lui cu tine...
 „Prietin, care să cuprindă idealurile-ți sfinte

„Și pornirile-ți sublime... prietin, care să te-alinte,
 „Care să-ți ghicească gândul... dorul să-ți-l înțeleagă...
 „Me iubești?!.. O da... Doar buza-ți tremurând mă-a
 spus-o dragă...

„Me iubești!.. Dar spune-o, spune-o... înc'odată...
 iară, iară...

„Uite... E cu soare cerul, codru-î verde... primăvară!
 „Primăvară-î... cu iubire și cu frunze doimitoare

„Și cu zurzuit de grieri și cu murmur de isvoare...
 „Feeric, par' c'anume pentru noi, de fericire!

„Me iubești?!.. O spune-mă, spune-mă iarăș șoapta de
 iubire!

„Uite!.. Nî-e ca mâne nunta... și ea mâne pe vecie
 „Ești a mea... și viața 'ntreagă nî-a fi ris și poezie

„Și...“ Dar cini păcate 'n lume mai răsbește, să le 'nșire,
 Toate câte ți le 'ndrugă un poet... și încă mire,

Că-ți cutrieră 'ntr'o clipă zece miu de univursuri.
 S-apoi tu s'audă la ele, pân' le 'nșirî pe toate 'n versuri.

„Și în stichuri cadențate... Spunu-ve, că nu-î de șagă!..
 Dar destul, c'acuma are și El cine să 'nțeleagă

Toate vrerile-î sublime... cine să-î ghicească gândul,
 Și cu cine să străbată universu 'ntreg de-arândul,

Și cu cine să se 'nalte sus prin lunile de stele:
 „Spune-mă ești tu fericită... taîna dorurilor mele?!“

Ea-l ascultă minunată și în visuri dulci se pierde:
 „Da iubite!.. Și de nuntă vom avea... salată verde,

„Și ridichă și carne dulce de miorită la frigară...
 „Ah!.. doar e albastrul prier... primăvară, primăvară!

Vi-Ni.

Mișcarea teatrală la noi în anul 1899.

De Vasilie Goldiș.

(Urmare.)

41. 21 maiu Cluș (comit. Cluș) „Plugul de aur“, (Industriașul), piesă populară în 4 acte, din viața industriașilor, Ioan Rodina. Tinerii sodali români din Cluș.

42. 21 maiu Veza (lângă Blaș), (comit. Alba-Infer.) „Cârlanii“ vodvil, C. Negruzzi, „Arvinte și Pepelea“, piesă populară, V. Alexandri. Tinerii români din localitate.

43. 21 maiu Dêrste, (comit. Brașov) „Biletul de tramway“, comedie într'un act de G. Mărunțeanu (Biblioteca teatrală), „Mama Anghelușa și „Cinel-cinel“, V. Alexandri. Tinerimea școlăii de adulți din Dêrste. Petrecere populară.

44. 8 iunie Bozoviei, (comit. Caraș-Severin) „Scene din viața militară“, vodvil în 6 scene, ? Corul vocal bisericesc gr. or. Concert popular.

45. 19 iunie Turda, (comit. Turda-Arieș) „Prolog“, Iosif Vulcan, „Tatăl și fiul“, dialog, ? „Monolog“, ? Meseriașii români din Turda. Disertațiunii și declamări, Călușerul și Bătuta.

46. 19 iunie Lipova, (comit. Timiș) „Săpătorul de bani“, comedie în 3 acte, N. Popp. Corul bisericesc gr. or. român. Concert, declamațiuni.

47. 19 iunie Bistrița, (comit. Bistrita-Năsăud) „Peatra din casă“, comedie într'un act, V. Alexandri. Reuniunea română de cântări din Bistrița. Concert.

48. 1 iulie Năsăud, (comit. Bistrița-Năsăud) „Gărgăunii dragosteii“, comedie într'un act, Iosif Vulcan. Reuniunea română de cântări din Năsăud. Concert.

49. 11 iulie Oena-Sibiului, (comit. Sibiiu) „Nu te jucă cu dracul“, comedie într'un act, I. Negruzzi. Fruntașii români din Oena-Sibiului. Concert.

50. 11 iulie Răhău, „Arvinte și Pepelea“, piesă comică populară, V. Alexandri. Tinerimea română studioasă din Răhău. Declamațiuni.

51. 16 iulie Roșia-de-Munte, (comit. Alba-Infer.) „La Moși“, ? Reuniunea femeilor române gr. cat. din Roșia-de-munte.

52. 30 iulie Oarda-de-jos, (comit. Alba-Infer.) „Dialog din Ovidiu“, dramă, V. Alexandri, „Vecinătatea periculoasă“, comedie, după Kotzebue localisată de Trocar. Inteligența română din Oarda-de-jos. Declamațiuni.

53. 30 iulie Seliște, (comit. Sibiiu) „Idil la țară“, comedie într'un act, după Iuin și Flerx localizare de Maria Baiulescu. Comitetul de aranjare al festivităților în preajma adunării generale a fondului de teatru român. Concert.

54. 1 august Oravița-română, (comit. Caraș-Severin) „Azur-Ilderum sau Pasportul unei actrițe“, comedie într'un act, N. A. Bogdan, „Lița Păscărița“, comedie cu cântece, N. A. Bogdan. Corul vocal gr. cat. din Oravița-română. Concert.

55. 10 august Sătmar (comit. Sătmar) „Paracliserul“, operetă comică, V. Alexandri. Tinerimea română din Sătmar. Concert, declamațiuni și dialoguri.

56. 10 august Topârcea. (comit. Sibiiu) „Vespasian și Papinian“, dialog, I. Negruzzi, „Sărăcie lucie“, comedie într'un act, Iosif Vulcan. Inteligența română din Topârcea. Declamațiuni.

57. 12 august Șinca-veche, (comit. Făgăraș) „Smarandița fata Pândarului“, comedie în 3 acte cu cântece, I. D. Movileanu. Tinerimea studioasă din Șinca-veche.

58. 19 august Brad, (comit. Hunedoara) Rusalile, vodvil într'un act, V. Alexandri. Tinerimea română studioasă din Zarand. Declamațiuni.

59. 20 august Miceșci, (comit. Alba-Infer.) „Școala lui Lazar“, tablou din revista „100 de ani“, I. L. Caragiale. Poporul din Miceșci. Declamațiuni, Călușerul și Bătuța.

60. 27 august Cohalm, (comit. Târnava-mare) „Biletul de tramvay, comedie într'un act, G. Mărunțeanu, „Sărăcie lucie“, comedie într'un act, Iosif Vulcan. Tinerimea română din Cohalm. În favorul bisericilor române de ambele confesiuni.

61. 27 august Ohaba, (comit. Alba-Infer.) „Sărăcie lucie“, comedie într'un act, Iosif Vulcan, „Herșcu Boccegiul“, monolog, V. Alexandri. Inteligența română din Ohaba și giur.

62. 27 august Tohanul-Vechi, (comit. Făgăraș) „Biletul de tranway“, comedie într'un act, G. Mărunțeanu. Tinerimea română din Tohanul-Vechi. Concert și declamațiuni.

63. 27 august Zernești, (comit. Făgăraș) „Însuratul fără voie“, comedie, Molière (traducătorul ?) Tinerimea română din Zernești. Concert și declamațiuni

64. 27 august Bod, (comit. Brașov) „Norocul în casă“, piesă populară, V. Alexandri, „Cinel-Cinel“, piesă populară, V. Alexandri. Corul plugarilor români din Bod. Concert popular.

65. 27 august Daneș, (comit. Târnava-mare) „Cinel-Cinel“, piesă populară, V. Alexandri. Têranii români din localitate. Declamațiuni.

66. 3 septembrie Lunca, (comit. Hunedoara) „O noapte furtunoasă“, comedie, I. L. Caragiale. Tinerimea studioasă din Lunca și giur. Declamațiuni.

67. 10 septembrie Brașovul-vechi, (comit. Brașov) „Peatra din casă“, comedie, V. Alexandri. Corul bisericeii gr. or. române.

68. 17 septembrie Cuveșci, (comit. Timiș) „Idil la țară“, comedie într'un act, după Iuin și Flerx, localizare de Maria Baiulescu. Corul vocal român gr. or. Concert.

69. 12 octombrie Sacul, (comit. Caraș-Severin) „Soldan Viteazul“, cântonetă comică, V. Alexandri, Reuniunea română de cântări din Hodoș. Cu ocaziunea adunării despărțământului din Lugoș al Asociațiunii.

70. 15 octombrie Vaidei, (comit. Hunedoara) „Cârlanii“, vodvil într'un act, C. Negruzzi, „Tata și fiul“, dialog, ? „Minciuna minciunelor“, monolog, ? Corpul didactic din Vaidei. Cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Asociațiunii din Orăștie.

71. 19 noiembrie Brașov-Scheiu, (comit. Brașov) „Vistavoiiul Marcu“, comedie, Th. Alexi. Tinerimea română din Brașov-Scheiu.

72. 26 noiembrie Panciova, (comit. Torontal) „Prima rochie lungă“, monolog, Iosif Vulcan. Tinerimea română din Panciova. Concert și declamațiuni.

73. 11 decembrie Budapesta „Herșcu Boccegiul“, cântonetă comică, V. Alexandri. Societatea de lectură „Petru Maior“. Concert și declamațiuni.

Din conspectul acesta se vede, că în decursul anului 1899 între Români din Ungaria și Ardeal s'au dat 73 de reprezentațiuni. La reprezentațiunile acestea s'au jucat 101 de piese, unele odată, altele de mai multe ori. Peste tot s'au jucat 61 de piese. Între piesele acestea am socotit „Prologul“ dlui Iosif Vulcan din fruntea Bibliotecii Teatrale, apoi 7 monoloage și 3 dialoge. Piesele jucate au fost următoarele și anume s'au jucat:

de 10 ori: „Sărăcie lucie“, comedie într'un act, de Iosif Vulcan;

de 4 ori: „Cârlanii“, vodvil într'un act, de Constantin Negruzzi;

„Cinel-Cinel“, comedie populară într'un act, de Vasilie Alexandri;

„Prima rochie lungă“, monolog, de Iosif Vulcan;

de 3 ori: „Prolog“, de Iosif Vulcan, (din Biblioteca Teatrală);

„Idil la țară“, comedie într'un act după Iuin și Flerx, localizare de Maria Baiulescu (din „Biblioteca Teatrală“);

„Mița cu clopot“, comedie populară cu cântece, de Iosif Vulcan;

„Ruga de la Cliseteu“, piesă populară cu cântece, de Iosif Vulcan;

„Herșcu Boccegiul“, cântonetă comică, de Vasilie Alexandri;

„Mama Anghelușa“, cântonetă comică, de Vasilie Alexandri;

(Finea va urmă.)

SALON.

Dr. George Popovici.

— Portretul pe pagina de frunte. —

În mijlocul apatiei în care ne aflăm, balsam de viață datator a fost pentru noi Români de sub coroana Stului Ștefan, importantul discurs pronunțat de distinsul bărbat al fraților noștri bucovineni dr. George Popovici, carele într'un mod atât de nimerit a știut să-și ridice bărbătescul glas în chestia noastră națională, în ședința delegațiilor din Budapesta de la 26 maiu an. e.

Fiind revista noastră „Familia” fidelă cronicară a tuturor evenimentelor însemnate din viața noastră culturală și națională — și petrecând timp mai îndelungat în mijlocul fraților bucovineni, — ori ce faptă a bărbaților conducători din această mândră țerișoară me interesează mai deaproape, și cred că cetitorii acestei prețuite reviste vor lua în nume de bine, întreținându-și puțin cu înșirarea câtorva date biografice ale unui bărbat trimis de soarte, ca să lucreze din răspuțeri chiar atunci, când frații bucovineni în lupta pentru recăștigarea drepturilor străvechi, aveați mai mare necesitate de bărbați desinteresați, energici și destoinici.

Familia Popoviceștilor, care a dat bisericii și neamului nostru deja mai mulți bărbați iluștri, e o veche și nobilă familie de mazil: Baloșescu de Comarești.

Dr. George Popovici este fiul eruditului profesor de la facultatea teologică din Cernăuți Eusebiu Popovici.

S'a născut în 20 novembre 1863. Studiile gimnasiale și le-a făcut în Cernăuți, iar cele juridice — în cari după un aprofundat studiu a obținut doctoratul — în Cernăuți și Insbruck.

Dotat de la natură cu facultăți extraordinare, deja ca student a atras asupra sa deosebită atențiune a profesorilor sei.

Pe lângă studiile de drept s'a ocupat încă și cu literatura și istoria.

Lucrările dsale publicate în „Convorbiri Literare” referitoare la istoria vechiului drept român, bine apreciate de oameni competenți, sânt de o deosebită importanță.

Neobosit și scrutator din fire, a adunat de pe la mănăstirile din Bucovina o mulțime de documente vechi și de mare valoare.

Iar frumoasole poezii apărute sub pseudonimul T. Robeanu tot în „Convorbiri Literare” se susține a fi fost produsele dsale. Unele din aceste poezii au fost traduse de Carmen Sylva în limba germană.

Carierea politică și-o a început prin organizarea tinerimei din Bucovina în contra oportunistului politicianilor mai vechi.

Si deodată cu aceasta a început să înființeze și cabinetele de lectură, pentru a deșteptă conștiința națională în masele poporului.

La înființarea internatului român de băeți din

Cernăuți — împreună cu A. Pridie și Alecu Hormuzachi — a avut cea mai mare parte.

Figură imponentă și simpatică, orator escelent și cu temperament, a fost candidat în 1897 de deputat în camera imperială din Viena, și după un remarcabil turneu de agitațiune, a fost ales cu mare însuflețire.

Activității sale parlamentare este a se mulțami crearea unui gimnasiu român în Cernăuți.

La 1898, pe lângă toată ținuta ostilă a guvernului, a fost ales și în dieta Bucovinei din partea bravorilor alegători din districtul Câmpulung.

În dieta a ținut mai multe vorbiri remarcabile, despre cari chiar ziarele contrare Românilor au mărturisit, că sânt excelente ca formă și substanțiale ca cuprins.

Iar în 26 maiu an. e. a rostit în delegațiunile din Budapesta un memorabil discurs, în care a desvoltat chestia română din un înalt punct de vedere politic. Întreaga presă română a aplaudat elogios pe deputatul bucovinean, și sufletul fiecărui român a tresărit de bucurie vedându-și cauza proprie pusă pe tapet în mod demn și bărbătesc în cea mai înaltă corporațiune.

De present dr. G. Popovici împreună cu dr. I. cav. de Flondor conduce grupul național-democrat în partidul român din Bucovina, și este asemenea intimului său camarad de arme, speranța cauzei naționale, din „vesela grădină” a bardului de la Mirceșei.

Român verde și neamețit de atmosfera cosmopolitismului de care sânt cuprinse încă unele straturi ale inteligenței noastre din Bucovina, este singurul deputat, care susține cel mai viu contact cu masele poporului prin adunări electorale. Prin acestea și prin felul de a se da, a devenit cel mai popular politician din Bucovina.

În pleiada tinerilor din mândra țară a fagilor, cari sânt susțitorii ideii naționale: Iancu Flondor, C. și A. bar. Hormuzachi, dr. N. Blandu, dr. Radu Grigorcea, dr. E. Crielevici — deputatul dr. G. Popovici, pentru devotamentul cu care s'a pus în serviciul cauzei, pentru eminentele sale calități intelectuale și vastele-i cunoștințe, pentru tactu-i fin și manierele-i elegante — se bucură de mari simpatii; iar pentru masele poporului nu e moment mai fericit decât atunci, când pot salută în mijlocul lor pe dr. George Popovici.

Om tiner încă, nu numai Români din Bucovina, dar și noi cei de aici legăm mari speranțe de drul Popovici, în viitorul carierei sale, pe care cu atâta demnitate o șeie reprezintă.

Arad, iunie 1900.

DR. GEORGE PROCA.

Învătătorul: Ce ai face, Todică, dacă sub un măr din grădina voastră ai găsi 3 mere și ar trebui să le împarți cu sora ta?

Todică: I-aș da unul ei și aș oprî doue pentru mine.

Învătătorul: Ei, dar ce ai face ca să aibă și ea tocmăi atâta cât ai tu?

Todică: Aș scutura pomul să mai cadă un măr.

Serbătoarea copiilor în America.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Între toate petrecerile noastre, cele mai drăguțe sunt serbările copiilor. Bucuria lor se resfrânge și asupra tuturor care participă la ele.

Fiind bucuria atât de mare, părinții își și dau osteneala, ca serbările să reușească cât de complet. Spre scopul acesta se jertfește totul bucuos. Se inventează jocuri, petreceri, glume.

În America aceste petreceri ating culmea unor adevărate serbări. Tot orașul e 'n mișcare. Toți își petrec de-o potrivă cu copiii. Aranjează tot felul de jocuri, convoiuri. Din aceste presintă un moment ilustrația noastră.

LITERATURĂ.

Anuarul seminarului român din Lipsca. Primăram al șeptele Anuar al institutului pentru limba română din Lipsca, editat de conducătorul institutului prof. dr. Gustav Weigand. (Siebenter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig herausgegeben von dem Leiter des Instituts Prof. Dr. Gustav Weigand.) Anuarul cuprinde următoarele lucrări: „Dialectele române din România-mică, Serbia și Bulgaria“ de dr. Gustav Weigand; „Armonia vocală în limba română“ de Adolf Storch; „Formarea pronumelui personal în limba română“ de Eugen Neumann. Causa că Anuarul de asta-dată apare mai mic, precum aflăm din Prefața, este că editorului i-a lipsit sprijinul material. Guvernul român, crede dsa, ar trebui să-i facă o poziție egală cu a colegilor sei de la universitatea din București, atunci cu plăcere ar aduce jertfe mai mari și ar tipări toate. Acum disertațiunile dlor Stinghe și Pușcariu au trebuit să se amâne pentru Anuarul viitor. Și întrebă: Ce au produs universitățile din Iași, Budapesta, Cernăuți, unde de ani de zile se propune limba română? În seminarul din Lipsca au studiat anul acesta 18 tineri, din cari 10 germani, 7 români și 1 bulgar. Ceea ce privește Atlasul lingvistic, secțiunea a treia e gata, dar publicarea a trebuit să se sisteze, caei de la Academia Română a primit informațiunea, că „din cauza strimtorării de fonduri“ pentru anul acesta nu s'a putut da parale. Din toată prefața transpiră o supărare a dlui Weigand, că nici guvernul român, nici Academia Română nu l-au ajutat de asta-dată și că unele ziare române i-au făcut niște observațiuni.

Sematismul diecesei gr. cat de Oradea-Mare pe 1900 a eșit de sub tipar zilele aceste, compus și publicat în limba latină de dl dr. Augustin Lauran, vicar general episcopesc și canonic al bisericii catedrale. Sematismul începe cu istoricul diecesei. Apoi urmează seria episcopilor oradani, cari, după vicarul Meletie Kovács, au fost următorii: Moise Dragossy, Ignatiu Darabanth, Samuil Vulcan, Basiliu L. br. Erdölyi, Iosif Papp-Szilágyi, Ioan Olteanu, Michail Pavel. Numarul canonicilor până acuma 41. De present sunt 6 și anume: preposit Teodor Kóváry, Paul Vela, Augustin Lauran, Artemiu Sarkadi, George Juhász, Moise Nyeș. Canonic onorar Ioan Maga. Archidiacon al părților sătmarene dr. Felician Bran. Diecesa se estinde în comitatele Arad, Bihis, Bihor, Cianad, Ciongrad, Hajdu, Heveș, Jász-Nagykun-Szolnok, Sabolei, Sătmar și Selagiü. Se împarte în

6 archidiaconate și 19 vice-archidiaconate. Sunt 168 parochii, 96 parochi, 59 administratori, filii 554, capelanate 13. Numărul credincioșilor în toată diecesa 217.891. Afară de aceste, sematismul conține multe date interesante, dintre cari relevăm biografiile tuturor preoților diecesani. Cartea e intercalată cu mai multe portrete și ilustrațiuni.

Chestionar privitor la phisologia poporului român. Dni G. Coșbuc. Ang. Demetriescu, O. Denșușianu, C. Rădulescu-Motru, au adresat tuturor următorul chestionar: I. Care operă literară, după părerea dvoastre, exprimă mai bine firea și aspirațiunile neamului românesc? II. Care e trăsătura dominantă în firea Românilor? III. Cari sunt calitățile și defectele ce deosebesc naționalitatea română de celelalte naționalități? (La această întrebare am preferă să avem, în loc de aprecieri abstracte, istorisirea unui fapt precis luat din experiența dvoastră și în care să se vadă deosebirea de purtare între Român și Maghiar, sau Rus, sau Evreu, sau Grec, etc.) IV. Care fapt istoric a seos până acum mai bine la iveală calitățile sau defectele neamului românesc? Adresăm acest chestionar tuturor acelor care cunosc sau se interesează de psihologia poporului românesc, fără deosebire de clasă și de naționalitate. Primim cu recunoștință opiniunea fiecăruia. Singura condițiune ce punem este, ca opiniunea să fie sinceră. Răspunsurile la toate, sau la câteva din întrebările de mai sus, le vom publica treptat, pe măsură ce ne vor sosi, în „Noua Revistă Română“ suplimentul I (cu începere de la 15 iunie 1900). Cele scrise într'o limbă străină, vor fi traduse. Rugăm pe corespondenții noștri să indice totdeauna în josul semnăturii lor: 1. Localitatea în care au adunat observațiunile. 2. Vârsta și profesiunea. Răspunsurile vor trebui să fie adresate către „Noua Revistă Română“ Pasagiul Român 20, București.

Societatea Geografică Română din București.

Joii, la 15 28 iunie 1900, la ora 10^{1/2}, dimineața, Societatea Geografică Română va ține, în sala Senatului, o ședință extraordinară pentru serbarea jubileului de 25 ani a existenței sale. Această ședință va fi presidata de Majestatea sa regele și de Alteța Sa regală principele moștenitor. Programul serbării: 1. Cuvânt rostit de Maj. Sa regele. 2. Răspunsul dlui vice-președinte, general G. Manu. 3. Conferința dlui general C. I. Brătianu, despre: „Harta țării după 25 ani“. 4. Conferința dlui explorator Emil G. Racoviță: „Asupra expediției antaretice Belgiane“. (Cu proiecțiunii electrice.) Distribuirea medaliei comemorative și a buletinului (numarul jubilar) domnilor membri. Vice-președinți general G. Manu, general G. Barozzi. Secretar-general G. I. Lahovari. NB. Numărul locurilor fiind restrins, intrarea la această ședință, nu se îngăduie decât persoanelor care vor avea bilete de intrare. Aceste bilete se găsesc la dl secretar-general G. I. Lahovari, str. Rotari, 1.

Istoria chinezatelor. Academia Română, în sesiunea sa generală din 1901, va decerne și *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 6000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria critică asupra chinezatelor și districtelor autonome românești din Transilvania, Ungaria și Banat, cu privire și la instituțiunea chinezilor din celelalte țări locuite de Români, însoțită în anexe de documente“. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1900.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român la Abrud se va întruni în adunare generală la 9 22 iulie. Precum am scris de curând, fruntașii români din acele părți vreau să facă Societății o primire vrednică de scopul înalt ce ea urmărește și de prestigiul de care se bucură Moșii noștri în opinia publică românească. Spre acest scop au ales un comitet arangiator, care sa conducă toate pregătirile trebuitoare. Comitetul s'a împărțit în mai multe secțiuni cari lucrează cu zel spre a asigura succesul adunării, care — după toate semnele — are să fie strălucit.

O piesă românească pe scena maghiară. Ziarele maghiare ne-au surprins cu informațiunea, că elevii școlii teatrale particulare a actorului maghiar Solymosy Elek de la Teatrul Poporal din Budapesta au jucat în duminica trecută după miazăzi în acel teatru, ca examen, între altele și piesa „O lecție” în trei acte de dl Radu D. Rosetti, tradusa în românește de dl George Alexies. Teatrul, scriu aceleași ziare, a fost plin și în deosebi bine reprezentată colonia română de acolo. Succesul nu este egal apreciat de raportori, cari scriu sub influințe politice; totuși constată înse că autorul, care s'a dus pentru ocaziunea aceasta din București la Budapesta, a fost chemat în mai multe rânduri înaintea rampei, a primit și o mare cunună de lauri. Seara cele două societăți de ziariști maghiari au oferit un bauchet în onoarea autorului și a amicilor sei *români*, cari l-au însoțit din capitala României. Aceștia sunt: ziaristul Heinrich Streitmann, editorul Heinrich Steinberg și actorul Petru I. Sturdza de la Teatrul Național din București. Aflăm că dl Soly-mos Elek va reprezenta în curând aceeași piesă și la Sibiu. Poate o va duce și aturea printre Români, sperând să atragă lume. „O lecție” s'a jucat și la Teatrul Național din București, în ianuarie anul trecut, de două ori, înse n'a izbutit; s'a presintat și la premiile Academiei, dar n'a obținut nici un vot.

MUSICĂ.

Concert românesc în Oradea-Mare. Dl Nicolău Firu, ales în toamna trecută învățator gr. or. în Oradea-mare, abia s-a ocupat stațiunea, a și început a desvoltă o activitate laudabilă. A adunat, cât a putut, pe tinerii meșeriași români și a format un chor, care a cântat mai de multe ori în biserică; iar în duminica trecută a dat cu chorul acesta, înmulțit cu școlari și școlărițe, un concert poporal în sala cea mare a otelului Arborele verde, în folosul înființării unui fond pentru ajutorarea meseriașilor lipsiți. Cum stăruința dlui Firu este atât de salutară, clasa inteligentă i-a dat tot concursul, sprijinind întreprinderea și presintându-se în număr frumos a aplaudat cu plăcere toate piesele, dintre cari unele („De când mândrul” și „Stâneuța”) au fost bisate. Programa: 1. „Zis-a badea”, cor mixt, de G. Musicescu. 2. Cuvânt de deschidere, rostit de învățatorul Nicolău Firu. 3. „Nevasta care iubeșco” cor mixt de G. Musicescu. 4. „Moș Martin”, poezie de Iulian Grozescu, declamată de Petru Chiș. 5. „De când mândrul”, cor mixt de G. Dima. 6. „Către Români”, poezie de Iosif Vulcan, declamată de Ioan Bățan. 7. „Stâneuța”, cor mixt de G. Musicescu. După concert a urmat dans.

Concert în Bistrița. Tinerimea română din Bistrița va da duminică la 24 iunie n. concert, din incidentul adunării despărțământului Asociațiunii. Program: 1. „Hora dobrogeană” de N. Popovici, cor mixt. 2. „Rapsodia română” de Karras, executată la pian de domnișoara Eugenia Borgovan. 3. „Doina codrului” cuvinte de M. Eminescu, musică de R. van Saanen, cântată de doamna Silvia Pașcu. 4. „Dan căpitan de plai” de V. Alexandri, declamată de Iuliu Mureșan. 5. „Patria rëndunecelor”, duet cântat de dșoarele Eugenia Borgovan și Veturia Petran. 6. „Marșul cântăreților” de C. G. Porumbescu, cor mixt. După concert urmează dans.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Mitropolitul Mețianu în visitațiune canonică. În. Pr. SSa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, invitat prin o deputațiune din comuna Reșinari, a oficiat în duminica trecută acolo în biserica cea mare, fiind primit cu mare entusiasm de inteligența și poporul din partea locului.

Senatul fundațiunii A. St. Șuluțiu întruimit la Blaș, în ședința sa din 9 iunie, în locul membrilor decedați a ales pe următorii membri noi: vicepresident Iosif Pop, jude la Curie, membri ordinari B. P. Harșian, avocat în Sibiu, dr. Alexandru Pop, medic în Blaș, iar membri suplenți I. Simionăș, president al sedriei orfanale din Deva, M. Nicola, avocat în Alba-Iulia, P. Barbu, avocat în Reghin și V. Zăhan, avocat în D.-Sănmărtin.

De la consistoriul din Sibiu. Consistoriul arhidiocesan din Sibiu în ședința sa plenară ținută luni la 5/18 l. c. a ales referent în senatul episcopesc pe dl Victor Tordășianu.

Examenle la școala civilă de fete a Asociațiunii în Sibiu se vor ține astfel: *luni în 25 iunie* înainte de miazăzi religiunea cu elevele din toate clasele civile, limba franceză cu cl. III și IV; după miazăzi clasa I civilă, din studiile: limba germană, istoria naturală și limba maghiară; *marți în 26 iunie*, înainte de miazăzi, cl. III civilă, din studiile: limba română, istoria universală, aritmetica, limba maghiară și chemia; după miazăzi, școala II civilă din studiile limba maghiară, limba germană, istoria universală și geografia; *mercuri în 27 iunie*, înainte de miazăzi, cl. IV civilă, din studiile, limba română, limba maghiară, istoria patriei, geografia, matematica și fizica; *joi în 28 iunie*, înainte de miazăzi, musica instrumentală și vocală, declamațiuni. Încheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestătelor. Lucrurile de mână femeșci, de caligrafie și desemn, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Curs de stupărit și pomărit. În școala comunală, foastă grănițerească, din Cugir, se va deschide la 24 iunie un curs de stupărit și pomărit, sub conducerea învățatorului dirigent Ioan Muntean. Cursul va ține până n 7 iulie n.

Examen de învățătoare în Sibiu. Aflăm din „Telegraful Român”, că la institutul preparandial de fete al surorilor de caritate Franciscane din Sibiu au depus examenul de evalificațiune de învățătoare la școlile elementare, după absolvirea cursului de patru ani, 28 de fete. Între acestea au fost și 4 ro-

mânce, anume dsoarele Eugenia Bardosy, Maria și Cornelia Muciu și Aurelia Stoica; dsoarele române au fost clasificate 3 cu calcul general eminent, iar una cu calcul foarte bun.

Scoală română de fete în Cluș. Fondul pentru înființarea unei școale române de fete în Cluș, care de mai mulți ani nu a ținut adunare generală, se va întruni de nouă la 23 iunie n. în localul școlii gr. cat. de acolo, sub prezidiul dlui V. Hossu, notar dl Stefan Roșian. Ar fi, credem, timpul ca și societatea înființată în Oradea-mare pentru acelaș scop, să-și reneceapă activitatea.

C E E N O U.

Hymen. *Dl dr. Vasiliu Avramescu*, avocat în Arad, s'a cununat în duminica trecută cu dsoara Victoria Suciu în Sistaroveț. La actul religios a oficiat vicarul Vasile Mangra. Nuni au fost dl și dna Virgil Tomiciu, proprietar în Țela. — *Dl Pavel Percea*, profesor în Brașov, s'a cununat în duminica trecută cu dsoara Hortensia Popescu, fiica dlui Victor Popescu avocat în Brașov. — *Dl Valeriu Rusu*, absolvent de teologie, se va cunună la 15 iulie cu dsoara Lucreția Panfa în Riciul-de-Câmpie. — *Dl Nicolae Dima*, fiul dlui profesor gimnazial din Brașov Pant. Dima, s'a cununat în duminica trecută acolo cu dsoara Elena I. Safrano.

Asociațiunea la Băile Herculane. Cetim în „Transilvania“, organul Asociațiunii, că comitetul în ședința sa ținută la 30 maiu a decis a primi invitația despărțământului Caransebeș, de a ține viitoarea adunare generală la Băile Herculane, invitare trimisă înca la adunarea generală din Deva. Totodată a fixat termenul adunării generale pe ziua de 9 și 10 septembrie n. Causa pentru care de asta-dată Asociațiunea nu la Sla Marie se întrunește în adunare generală, este ca atunci în cele mai multe comune din Banat se serbează „Ruga“ când cei mai mulți nu bucuos pleacă de acasa. Pentru adunarea generală, direcțiunea stabilimentului balnear a acordat o reducere de 50% din prețul camerelor și la 3 restauranți se fac reduceri de 25%. Comitetul va cere și pe calea ferată reducere. Se vor face excursiuni la Porțile de fer și în strimtorile Cazanului. — Aflăm din „Tribuna“ ca comitetul Asociațiunii a ținut marți o ședință extraordinară, în care s'a discutat regulamentul despre secțiunile științifice-literare, ce se vor înființa. Regulamentul se va tipări și se va prezenta ca proiect la proxima adunare generală, ce se va ține în 9-10 septembrie n. la Băile-Herculane. Conform acestui proiect ar ave sa se înființeze 5 secțiuni: istorică, literară, științifică, școlară și economică. Cele 3 dintâiu se pot conține deocamdată într-una, eventual în două. Fiecare secțiune ar ave câte 5 membri

Reuniunea femeilor române din Sibiiu s'a ținut adunarea generală în duminica trecută sub prezidiul dnei Maria Cosma, fiind de față dnele dr. Bologa, Popescu, dr. Rusu, Tilea, Vecerde și Voilean din comitet, dimpreună cu dnele dr. Beu, dr. Leményi, Raț, Rusu și Stefan, dsoarele E. Petrașcu, Brote, Cioban, Minerva și Hortensia Cosma, Iovescu, Joandrea, Pipoș, Popescu și mai mulți domni. După deschidere, dl secretar dr. Beu a citit raportul ge-

neral al comitetului despre activitatea din anul trecut, după care s'a votat absolutoriu comitetului și cassarului, precum și bugetul anului viitor. În locurile vacante s'au ales dna dr. Leményi și dsoara E. Petrașcu.

Avansări la justiție. Organul ministeriului de justiție, „Igazságügyi Közlöny“ publică în nr. seu din 25 maiu, următoarele avansări: la clasa I a rangului VII, începând din 1 ianuarie an. c., *Paul Fassie* jude la tribunalul din Oradea-mare, *Vasile Ranta* (Buticescu) jude la tribunalul din Bistrița, *Isidor Chetan* jude la tribunalul din Alba-Regală, *Alexandru Pop* jude cercual în Cehul-Silvaniei, *Simeon Horvat* procuror în Deva; în clasa a II a rangului VII, cu începere de la 1 ianuarie 1900: *Mihai Crăinicean* jude la tribunalul din Szabadka, *Iosif Gallu* jude la tribunalul din Arad; în clasa I a rang. IX, cu începere de la 1 ianuarie 1900, *Vasile Maior* subjude la Husascu, *Teodor Crăciun* subjude la Bistrița, *Ioan Dunca* subjude la Buteni, *Stefan Cacovan* subjude la Alba-Iulia, *Ioachim Nadeșan* subjude la Csik-Szereda, *Alexandru Ancean* subjude la Gherla, *Romulus Preșa* subjude la Șimleu, *Virgil Barbulovič* subjude la Hatvan, *Aurel Pop* subprocuror în Oradea-mare, *George Tulvan* subjude la Hateg; în cl. II a rang. IX, cu începere de la 1 ian. 1900, *Zacharia Puscariu* subprocuror în Abrud, *dr. Stefan Muntean* subjude în Biserica-albă, *dr. Gavril Chindriș* subjude în Tășnad, *dr. Alesandru Pop* subjude în Arad; cu începere de la 1 febr. an. 1900, *George Bónyi* subjude în Deva.

Aniversarea activității literare a dlui V. A. Urechia. Studenții români din Transilvania, aflători la universitatea din București, au trimis dlui V. A. Urechia o felicitare din incidentul aniversării a 50-a a activității sale literare. Dl Urechia a răspuns prin o scrisoare, care se încheie cu următoarele cuvinte: „Cinci-zeci de ani de muncă eu condeinul nu merită laudă, dacă în ei veți găsi abatere din calea națională. Cât voiți mai trăi (și boala imi spune că nu mult,) voiți căută lângă voi, tineri, să lucrez pentru patrie și națiune“. Noi, cei de la aceasta revistă literară, la care ilustrul scriitor de multe ori ne-a dat prețiosul seu concurs, asemenea trimitem sincerele noastre felicitări, urându-i din inimă anii mulți în deplină sănătate, să poată lucra și în viitor cu aceeaș căldură și însuflețire pentru tot ce-i românesc, eu care s'a distins în trecut!

Societatea culturală română din Bucovina. Societatea pentru înaintarea culturii și literaturii române în Bucovina se va întruni în adunare generală ordinară în Cernăuți, duminică la 24 iunie n., la orele 2 după miazăzi, în localul propriu. La ordinea zilei este și înființarea unui palat național.

Despărțământul Sibiui al Asociațiunii s'a întrunit în adunare generală la Boița a doua zi de Rusali. Din Sibiui au luat parte dnii: Ioan Papiu, Parteni Cosma, dr. Nicolae Vecerde, Stefan Stroia, Nic. Vătășan ca membri ai comitetului, dimpreună cu dnii dr. Eusebiu Roșca, dr. Liviu de Lemeny, dr. Vas. Bologa, dr. Ioan David, Ilie Moga și Romul Simu. La Boița se făcu o primire călduroasă, întâiu vorbi învățătorul Teofil Caliman, apoi preotul Ivan Druhora, căroră directorul despărțământului părintele protopresbiter Ioan Papiu le răspuse în termeni călduroși. Înteu s'a ținut serviciul divin, pontificând părintele protopresbiter și cântând corul teologilor

din Sibiiu. Apoi s'a deschis adunarea, în care învătătorul Romul Simu a cetit o lucrare despre folosul bibliotecilor populare. A făcut impresiune rea, că din comunele învecinate, afară de Tălmăcel, nu s'a presintat nimeni.

Despărțământul Trimisoara al Asociațiunii s'a întrunit în adunare generală la Ciacova în 11 iunie, sub presiul dlu Em. Ungurianu, mai luând parte din Trimisoara dnii Pavel Rotariu, dr. A. Cosma, dr. V. Mezin cu doamnele, dl Petru Ionaș și alții. Protopresbiterul I. Pinciú a salutit pe președintele și comitetul. Apoi luă cuvântul pretorul și salutit adunarea în limba maghiară, primarul asemenea. Președintele deschise apoi adunarea prin un discurs mulțumind de buna primire și arătând scopurile Asociațiunii. Notar s'a ales dl dr. V. Mezin, bărbați de încredere dnii Pavel Rotariu și Petru Ionaș. Se ceti raportul comitetului, care constatit în deosebi zelul de sacrificiu al publicului românesc din Trimisoara. S'au făcut înscrierea de membri. Apoi dl P. Rotariu a cetit niște fabule și învătăuri potrivite pentru popor, scoase din „Foia pentru minte, inimă și literatură” din 1840, cari au fost toate bine primite. Sara concert și teatru.

Despărțământul Treiscaune-Ciuc al Asociațiunii s'a organizat la 12 iunie în comuna Covasna, sub presiul dlu Nicolae Bogdan, profesor în Brașov, delegatului comitetului centrul al Asociațiunii. S'au înscri 11 membri ordinari și 51 ajutatori, încassându-se 207 coroane. Comitetul s'a constituit în modul urmator: Director protopopul D. Coltofeanu. Membrii în comitet: Spiridon Damian, protopop onorar (Brețeu); Nicolae Bogdan, profesor (Brașov); Ioan G. Oltean, paroch (Poiana-Sărata); David Pop, diacon și învătător (Poiana-Sărata); George Negoescu, capelan (Intorsura Buzelui); George Furtuna, paroch (Covasna); Alexe Negoescu, paroch (Zagon); George Stefan, comerciant și econom (Arpădac)

Alte despărțăminte ale Asociațiunii. *Despărțământul Abrud-Câmpeni* se va întruni în adunare generală în Abrud la 25 iunie, sub presiul dlu director dr. Basiliu Preda, notar dl Dem. Goia. — *Despărțământul Bistrița* va ține adunarea sa generală în Bistrița la 24 iunie, sub presiul dlu/dr. Dumitru Cuta, notar dl dr. Victor Onișor.

Congresul Ligei culturale din București s'a ținut de curând sub președinția dlu M. Vlădescu, asistat de președinții secțiunilor din București, Craiova și Băcău. Noul comitet s'a compus astfel: președinte V. A. Urechia, vicepreședinte Gr. Stefanescu, secretari P. Cantii și A. D. Florescu, casier St. Periețeanu-Buzeu. Membri dnii: M. Vlădescu, Valerian-Urseanu, Aurel C. Pepovici, N. Zlotescu. Censori dnii: G. Adamescu, Anton Vanicu, C. Rădulescu-Motru.

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, care face progrese atât de laudabile, în privința respândirii culturii naționale, se va întruni în adunare generală duminică în 24 iunie n. în localul Reuniunii, sub presiul dlu Victor Tordășianu.

Serbare câmpenească în Bucovina. Dl dr. Iancu de Flondor a organizat în comuna Storojinet o serbare câmpenească foarte reușită, care a avut un înălțator caracter de demonstrație națională. Au participat la serbare peste 2000 de persoane: elita românească a Bucovinei, delegați țeranii din toate sa-

tele românești, societatea corală „Armonia” compusă din 80 membrii, cari au cântat numai doine și cântece naționale, preoți, învătători, etc. Serbarea, care a început dimineața cu un serviciu divin, s'a ținut în parcul castelului dlu Flondor, și a durat până după miezul nopții.

O nouă însoțire economică românească. Fruntașii din frumoasa comună Seliște au ținut la Rusalii o conferență, convocată de inimosul prim-pretor dl Petru Dragits în înțelegere cu alții, în care convocatorul a propus înființarea unei tovărășii pentru valorisarea laptelui, spre a face unu. Propunerea sprijinită cu multă căldură de învătător-dirigent dl Dumitru Lăpădat, a fost primită cu entuziasm; s'a ales un comitet de 15 persoane, care să studieze cesțiunea și să compună apoi un proiect de statute, pe care să-l presinte în conferența următoare.

Petrecere de vară în Ciceu-Cristur. Tinerimea teologică din Ciceu-Cristur și împregiurime va aranja acolo în 15 iulie n. o petrecere de vară, în folosul bisericeii gr. cat. române. Ar fi de dorit ca tinerimea noastră nicări să nu dea nici o petrecere, fără să fie precedată de vr'o reprezentație teatrală sau cel puțin de un concert cu cântări și declamațiuni. Până la 15 iulie mai e timp; pân' atunci se poate injghieba și ceea ce cerem.

† **Principesa Iosefina de Hohenzollern**, mama regelui Carol I al României, a încetat din viață la Sigmaringen, mercuri în 7 20 iunie, în etate de 87 ani. Principesa bolind de vreme îndelungată, a slăbit foarte, încât moartea-i s'a așteptat la tot momentul. Curtea română numai decât a luat doliu profund și regele cu moștenitorul de tron au plecat la înmormântare.

A murit tatăl poetului George Coșbuc. *Sevastian Coșbuc*, tatăl distinsului nostru poet George Coșbuc, preot în comuna Hordru lângă Năsăud, a încetat din viață la 7 iunie n. în etate de 82 ani. Venerabilul părinte octogenar, un model de bunetate preotească, a murit cu un singur dor, de a-și revedea fiul pe care nu l-a mai vedut din 1887, înse dorul acesta nu s'a putut realiza. L-a plâns acasă bețrâna soție, fiii și fiecele: Leon preot gr. cat. în Leș, Aurel cassar comunal și proprietar în Hordru, Elisabeta preoteasă veduvă în Salva, Anghelina preoteasa în Feldru, dimpreună cu alți consăngeni. La înmormântare, în 9 l. e., a pontificat vicarul dr. Ioan Pop, asistat de mai mulți preoți, ținând totodată și o cuvântare funebrelă, apoi a vorbit și tinerul preot din Hordru Iacob Pop. Cântările funebrale le-au cântat 16 studenți de la gimnasiul românesc din Năsăud sub conducerea profesorului Emil Stefanuț. În vece amintirea lui!

Au murit: *Alexandru Petrovici*, proprietar în Hațeg, la 17 iunie, în etate de 88 ani; — *Ioan Buda*, rigorosant în drept, la Pâneota, 11 iunie, în etate de 26 ani.

Avis abonanților nostri. Apropiindu-se finea semestrului ianuarie-iunie, rugăm pe abonanții nostri să-și înnoiască de timpuriu abonamentele. Numere de probă trimitem cu plăcere, dar apoi nu expediam foaia decât numai acelor cari ne-o cer, respundând abonamentul. Câteva exemplare complete mai avem încă din începutul anului.